

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-12-19
Besvaras senast
2025-01-21

Till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:289 Asylsökande barn med uppgivenhetssyndrom

Företeelsen med så kallade asylsökande barn med uppgivenhetssyndrom, även känt som apatiska flyktingbarn, skapade stor debatt i början av 2000-talet. Debatten uppmärksammades medialt. Det blev likaså en fråga för politiken men även hälso- och sjukvården att hantera.

På politisk nivå tillsatte den dåvarande regeringen den 2 september 2004 en nationell samordnare med ansvar för barn i asylprocessen med uppgivenhetssyndrom. Den nationella samordnaren publicerade året därpå en kunskapsöversikt och en kartläggning över asylsökande barn med uppgivenhetssymtom. En genomgång av nationell och internationell barnpsykiatrisk litteratur om uppgivenhetssymtom hos barn visade att det saknades vetenskapligt grundad definition eller förklaring till fenomenet. I Sverige uppmärksammades uppgivenhetssyndrom särskilt bland asylsökande barn. Vid jämförelse med internationell litteratur kan man se att asylsökande barn eller barn från etniska minoriteter inte behandlats i någon större utsträckning. Uppgivenhetssyndrom har främst rapporterats hos asylsökande barn i Sverige.

Socialstyrelsen gav ut vägledande material i ämnet 2005, 2010 och 2013, och myndigheten har påpekat att det finns ett ”bristande kunskapsläge”. Det material som Socialstyrelsen tog fram har kritiserats av läkare, och en statlig rapport konstaterade att diagnosen i sin tur saknar vetenskapligt underlag. Myndigheten avpublicerade den kritiserade vägledningen från sin webbplats för några år sedan. Trots detta valde Socialstyrelsen att införa diagnosen i det svenska klassifikationssystemet ICD-10-SE år 2014. På uppdrag av Socialstyrelsen genomförde Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) en litteraturstudie 2020 i syfte att undersöka kunskapsläget för både diagnostik och behandling av så kallat uppgivenhetssyndrom hos barn. SBU fann att det saknas vetenskapliga studier som ger svar på hur man ska sätta diagnosen uppgivenhetssyndrom, likaså saknades det underlag för fungerande behandling. SBU konstaterade likväl att patienter som separerades från sina föräldrar och där asylprocessen aktivt undveks att involveras i behandlingen hade positiv effekt på tillfrisknandet. Sammantaget har forskning och erfarenhet kommit fram till att ett positivt besked, som innebär att familjen får stanna i mottagarlandet och därmed får permanent uppehållstillstånd (PUT), visat sig vara en effektiv åtgärd för att förbättra tillståndet hos de apatiska barnen.

Efter att personer som i dag är vuxna vittnat om den misshandel och fruktansvärda behandling de har fått utstå av sina egna föräldrar, som tvingat dem att spela svårt sjuka för att öka chansen för att få uppehållstillstånd i Sverige, har frågan varit aktuell för debatt även på senare tid. Det är både tragiska och skrämmande berättelser som lyfts fram av tidigare drabbade personer som blivit offer för den här typen av brott i sin barndom.

Vi ska inte heller glömma bort samhällets ansvar och det faktum att vårdpersonal är skyldig att göra en anmälan vid misstanke om barnmisshandel genom förfalskning av symtom, och att även en brottsanmälan ska övervägas i dessa fall. Därför är det viktigt att ytterligare utreda i vilken utsträckning den här typen av brott mot barn har förekommit och samtidigt verka för att ta fram rutiner för att förhindra att fler barn drabbas.

Av den anledningen vill jag fråga socialminister Jakob Forssmed följande:

1. Avser ministern och regeringen att ytterligare granska fenomenet asylsökande barn med uppgivenhetssyndrom och den uppenbart bristfälliga hantering som förekommit inom exempelvis hälso- och sjukvården?
2. Vilka direkta åtgärder anser ministern och regeringen vara nödvändiga för att förhindra att barn utsätts för den här specifika typen av brottsliga handlingar i framtiden?
3. Anser ministern att det finns skäl att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda huruvida den kritiserade diagnosen ska finnas kvar i det svenska klassifikationssystemet?

.....

Clara Aranda (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch